

آقامحمدی، مرتضی، ۱۳۵۹ -

عنوان: شش گفتار در سلفیت معاصر / مرتضی آقامحمدی.

مشخصات نشر: قم: رسول اعظم (ص)، ۱۳۹۵.

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۳۸-۱۴-۱

مشخصات ظاهری: ۱۵۷ ص

• موضوع: تکفیر/Excommunication/تکفیر — نقد و تفسیر/
— Criticism/interpretation, etc/Excommunication/سلفیه —
عقاید/Salafiyah — Documents/سلفیه — دفاعیه‌ها و
ردیه‌ها/Salafiyah -- Apologetic works/

رده بندی کنگره: BP۲۵۵۳/۱۳۵ ش ۶۷/آ

رده بندی دیویی: ۲۶۳/۲۹۷

شش گفتار در سلفیت معاصر

نویسنده: دکتر مرتضی آقامحمدی

ناشر: انتشارات رسول اعظم(ص)

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ می‌باشد.

قم صفائیه، کوچه آمار (۲۲) پلاک ۲۷، تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۵۲۱۷

فهرست

مقدمه.....	۹
فصل اول: عواسل، روی و فراموشی انگیزش تکفیریه.....	۱۳
مقدمه.....	۱۵
۱- اقتدار گرایی.....	۱۶
۲- تکفیر برای حذف رقیبان.....	۲۳
۳- اسطوره گرایی.....	۲۴
۴- جستجوی هویت.....	۲۵
۵- تکفیر برای زدودن عقده های اجتماعی، نباشت شده.....	۲۶
۶- تکفیر، امری جذاب در فضای فقرزده اینان.....	۳۰
۷- تکفیر دیگران برای واکسینه کردن خودیها.....	۳۲
۸- تعصبات قومی و عربی.....	۳۴
۹- ماجراجویی.....	۳۸
۱۰- زندگی در حاشیه:.....	۴۰
جمع بندی.....	۴۱
فصل دوم: آیا مسلمان شدن غرب به نفع ماست؟.....	۴۱
فصل سوم: تاثیر سید قطب بر حرکت های اسلامی پس از خود.....	۴۷

مقدمه..... ۴۹

یکم. خلاء ایدئولوژیک..... ۵۲

دوم. ایده‌های نو..... ۶۰

سوم. جويز قيام عليه حاکم مسلمان..... ۷۳

چهارم. جامعهای در شرایط تاریخی..... ۷۵

پنجم. اعدام قطب..... ۷۸

ششم. وجود حسن عبدالناصر..... ۷۸

فصل چهارم. قطب آخر..... ۸۳

فصل پنجم: بازخوان اهداف انگیزه‌های اشغال مسجدالحرام..... ۹۳

مقدمه..... ۹۵

جماعت سلفی محتسبه..... ۹۷

پیشینه و شخصیت جهيمان العتيبي..... ۹۸

تحليل انگیزه و هدف قيام..... ۱۰۰

۱. اقدام انقلابی به سبک چپی‌ها:..... ۱۰۰

۲. رهایی از شرایط موجود با قیام و بیعت با مهدی:..... ۱۰۱

۳. تلاش برای ترور ملک خالد..... ۱۰۲

۴. هدف سیاسی به سبک خاص خود:..... ۱۰۴

۱.۴. ضرورت مبارزه با فساد و بدعت در جمعه..... ۱۰۵

۲.۴. لزوم انزجار از عالمان دین فروش..... ۱۰۸

۳.۴. لزوم مقابله با حضور مسیحیان و شیعیان در مملکت..... ۱۰۹

۴.۴. ضرورت احیای خلافت مبتنی بر سیره نبوی..... ۱۱۱

۵.۴. لزوم قیام علیه حاکم فاسق..... ۱۱۲

۶.۴. انتقام جنگ السبله..... ۱۱۵

۷.۴. قیام مهدی تنها راه رهایی..... ۱۱۶

۱۱۸	۸.۴. حجیت رویای مومنین.....
۱۲۱	فصل ششم: مهدی دروغین و شغال مسجد الحرام در ۱۹۷۹.....
۱۲۳	مقدمه.....
۱۲۵	ماهیت این جماعت.....
۱۲۷	پیشینه جهیمان:.....
۱۲۸	محمد بن عبدالله تحطانی:.....
۱۲۹	دو = مل اصلی در حرکت جهیمان:.....
۱۳۰	رویا در غمتان: تلفی.....
۱۳۴	اعتقاد به اینکه ما در آخرالزمان هستیم.....
۱۴۱	اشغال حرم:.....
۱۴۹	منابع.....

جریان سلفی از دیرباز در درون جهان اسلام وجود داشته و به عنوان قرائتی خاص و غالباً ظاهرگرا از دین، دموای دیگر خوانش‌های اسلامی را مورد هجمه یا تخطئه قرار داده و نمایی افراطی‌گری آزار دهنده را به وجود آورده است. احمد حنبل امام و نماینده برجسته این خط فکری است. در سده‌های بعد هم این تفکر استمرار یافته است که می‌توان به بر بهاری به عنوان یکی از سردمداران این جریان در قرن چهارم اشاره کرد.^۱ اینان با جامعه خود مشکل داشته و آن را متهم به زوری ازسنت

۱ - ابومحمد حسن بن علی بن خلف (متوفی ۳۲۹ هـ ق) پیشوای متعصب حنابلان بغداد در زمان خود و برپا کننده چندین شورش مذهبی در این شهر است. وی در خدمت استادانی چون ابوبکر مروزی (متوفی ۲۷۵ هـ ق)، نزدیک‌ترین شاگرد و مونس احمد بن حنبل، و سهل بن عبدالله تستری (متوفی ۲۸۳ هـ ق)، صوفی بلندآوازه، به شاگردی پرداخته است.

اسلامی و ابتلاء به بدعت و انحراف می‌نمایند و بر لزوم تأسی به سلف صالح تاکید دارند، هر چند تبیین درستی از سلف صالح ارائه نمی‌شود. تا اینکه در قرن هفتم شخصیتی پیدا شد که نقطه عطف سلفیت محسوب می‌شود و او کسی جز ابن تیمیه نیست.^۱ او بسیاری از عقاید سلفیت را تئوریزه کرده و بسط می‌دهد و به دیگر مذاهب بخصوص شیعه می‌تازد و بر ضرورت پیروی از سلف صالح تاکید می‌نماید. او سلف را هم تعریف کرده و آن را عبارت از صحابه و تابعین صحابه و تابعین تابعین می‌داند. به اعتقاد او این سه نسل نخستین از امت اسلام، به دلیل قرب و نزدیکی به عصر پیامبر (ص)، روح‌رخی و سنت نبوی را لمس کرده و رائج آن را استشمام کرده‌اند. از ایروی در درک دین باید به برداشت و فهم آنها از دین رجوع نمود. او شخصی زیرک، پرفکر، بسیار متعصب، ضد شیعه، با آثار ونوشته‌های فراوان است. این ادبیات هم وبیش در فضای اهل سنت و بخصوص حجاز وجود داشت تا اینکه در قرن دوازدهم هجری سرعتی شتابنده به خود گرفت. در این زمان محمد بن عبدالوهاب^۲ در حجاز این ادبیات را به کمک شمشیر آل سعود در حجاز گسترش می‌دهد. کشور مصر نیز در قرن گذشته آبستن تحولات مختلفی بود. پس از شکل‌گیری اخوان المسلمین در اوائل قرن بیستم و در عین حال احساس نیازآمدی آن از سوی بخش متدین جامعه، به طور طبیعی در دهه شصت و هفتاد

۱ - احمد بن عبد الحلیم بن تیمیه حرانی معروف به ابن تیمیه (۶۶۱-۷۲۸ه)، فیه حنبلی و سلفی و مبتکر و بنیان‌گذار نظری، فرقه وهابیت است.

۲ - محمد عبدالوهاب التیمی (۱۱۱۵-۱۲۰۵ه) بنیانگذار مکتب افراطی وهابیت در درون مذهب سنی حنبلی است.

میلادی مخاطب به سوی سید قطب و آثار او سوق داده شد. در این میان، تاثیرگذارترین کتاب او «معالم فی الطريق» است. حرکت‌های بعدی تکفیری و مسلحانه در مصر تا حد زیادی از این کتاب قطب متأثر هستند.

همزمان در اواخر دهه هفتاد جهیمان العتیبی و جماعت او که از شرایط - مع عربستان ناراضی هستند در نخستین روز از سال ۱۴۰۰ هجری مسجدالحرام را اشغال و با کسی که او را مهدی موعود می‌نامند بیعت می‌کنند تا به احادیث فتن و آخرالزمان تحقق بخشند. این حرکت پس از دو هفته مقامه، در نهایت به کمک نیروهای خارجی و بویژه فرانسوی‌ها خنثی می‌گردد. اما داینان به همینجا خاتمه نمی‌یابد و طبقه مذهبی ناراضی از گشودن درهای جامه به بدن جدید، قدرت تاثیرگذاری در مناسبات داخلی کشور را پیدا می‌کند. در نهایت در اوایل دهه هشتاد، افغانستان توسط شوروی اشغال می‌شود و این فرصتی طلایی برای عربستان و مصر و دیگر کشورهای عربی است تا از شر نیروهای مذهبی آزار دهنده رها شوند، در نتیجه آنها را تحت عنوان جهاد علیه شوروی راهی افغانستان می‌نمایند. البته انگیزه‌های دیگری مانند گسترش قلمرو قدرت و نفوذ نیز برای این کشورها وجود داشت. امریکا و غرب نیز ضلع دیگر این همکاری برای مقابله با شوروی در ایام جنگ سرد است. این نیروهای عرب هجرت کرده، در افغانستان، افغان العرب را شکل می‌دهند. اینان با سلفی‌های شبه قاره و در راس آنان، طالبان درهم آمیخته و بعدها از دل این ادغام، القاعده و دیگر جریان‌های افراطی متولد شدند. پس از حمله امریکا و هم پیمانانش به افغانستان، برخی از فعالان القاعده به عراق رفتند و در پی تحولاتی که پس از حمله امریکا به عراق، رخ داد و در آنجا

تخمی توسط ابو مصعب زرقاوی کاشته شد که چند سال بعد با اعلام خلافت اسلامی توسط ابوبکر بغدادی، خود را با عنوان داعش معرفی نمود.

کتاب پیشروی که شامل شش گفتار می‌باشد، در فصل اول به عوامل روانی و فرهنگی انگیزش سلفی‌های تکفیری و سپس در فصل دیگر به بررسی داستان مسلمان شدن در غرب پرداخته است. چهار فصل آتی تاثیر بید قطره و جهیمان العتیبی در جریان سلفیت را مورد مطالعه قرار می‌دهد. ابرم به نظر است که هر کدام از این شش گفتار، پیشتر در قالب یادداشت یا مقاله‌نمایی هستند که نویسنده در موسسه مطالعات راهبردی اسلام معاصر نگاشته و در وبسایت‌ها و مجلات مختلف منتشر گردیده‌اند. امید که این اثر موجب وضاحت و استناد علاقمندان به مباحث جریان شناسی سلفیت قرار گیرد.

مرتضی آقا محمدی^۱

۱۳۹۴/۱۰/۱۰

قم المقدسه

۱ - فارغ التحصیل مقطع دکترای مطالعات اسلامی (به انگلیسی) از موسسه بین

المللی مطالعات اسلامی

- دکترای شیعه شناسی

- مدیر گروه مطالعات اسلامی (به زبان انگلیسی) موسسه زبان و فرهنگ شناسی

وابسته به جامعه المصطفی العالمیه

- پژوهشگر و عضو هیئت مدیره موسسه مطالعات راهبردی اسلام معاصر (مرام)